

آزمون حضوری
شماره پنج

رشته انسانی

تجربی | ریاضی | انسانی

ویژه کنکور
۱۴۰۳

مرورنامه آزمون آزمایشی خلی سیز

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
جغرافیا	جغرافیای دهم درس ۴ و ۵ صفحه ۲۱ تا ۴۵ جغرافیای دوازدهم درس ۱ + بخشی از درس ۲ صفحه ۱ تا ۳۰	۲	۶	؟	؟

جغرافیا دوازدهم

درس ۱: شهرها و روستاها

مقر و موقعیت

● سرآغاز مطالعه و شناخت یک سکونتگاه روستایی و شهری مقر و موقعیت آن است.

مقر: مکان اصلی یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

عوامل اثرگذار: عوامل طبیعی و انسانی

دو تعریف

موقعیت: به وضعیت یک سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح ناحیه است.

عوامل اثرگذار: عوامل طبیعی و انسانی

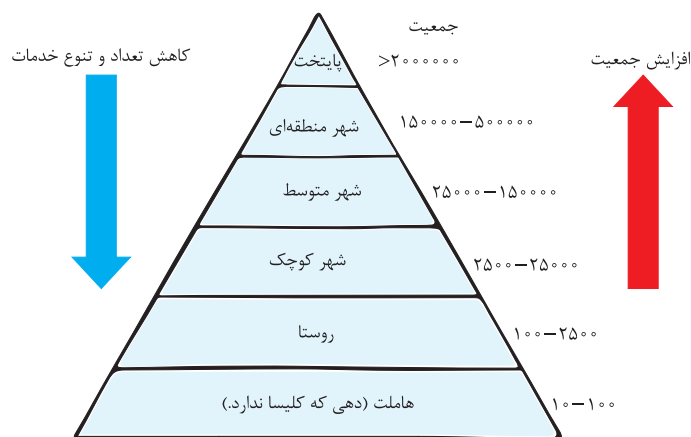
تفاوت شهر و روستا

● مهم‌ترین ملاک‌های تفاوت شهر و روستا به شرح زیر است:

- (۱) فعالیت‌های اقتصادی: در روستا: کشاورزی / در شهر: صنعتی و خدماتی
- (۲) میزان جمعیت: اگر جمعیت سکونتگاهی به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می‌کنند.
- (۳) وسعت و فضای سکونت و فعالیت: در روستاها فضای باز و چشم‌انداز طبیعی وجود دارد و در شهرها برعکس، فضاها فشرده است.
- (۴) دسترسی به خدمات و تسهیلات: در روستاها کم‌تر و در شهرها بیشتر است.
- (۵) فرهنگ و مناسبات اجتماعی: در روستاها به دلیل کمی جمعیت، همدیگر را می‌شناسند و تعاون و همکاری میان افراد بیشتر است.

سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها

● سلسله‌مراتب سکونتگاه یعنی رتبه‌بندی آن‌ها برحسب اهمیت! نمونه زیر را ببینید:

حوزه نفوذ سکونتگاه

حوزه نفوذ سکونتگاه

به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه، کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت‌وآمد افراد وجود دارد، حوزه نفوذ آن سکونتگاه می‌گویند.

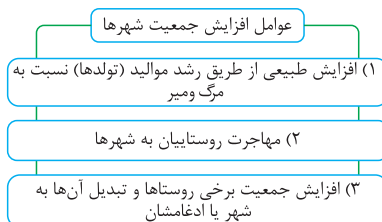
دامنه نفوذ: بیشتر مسافت خدمات‌رسانی

آستانه جمعیتی نفوذ: حداقل جمعیت

چند تعریف مهم	
افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن را می‌گویند.	شهرنشینی
بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور است. به طور کل، کلان‌شهر به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.	متروپل (مادرشهر) یا کلان‌شهر
به بخش‌های پیرامونی یک شهر حومه می‌گویند.	حومه
برخی از شهرها با جمعیت بیش از ۱۰ میلیون نفر به دلیل نقش مهم در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند که به آن‌ها جهان‌شهر می‌گویند.	جهان‌شهر
گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل سبب شکل‌گیری زنجیره‌ای از مادرشهرها و کلان‌شهرها به نام مگالاپلیس می‌شود.	مگالاپلیس

روابط شهر و روستا

- شهرها: (۱) محل انباشت سرمایه و کالاهای تولیدی (۲) نیروی انسانی (۳) حضور خدمات آموزشی و ...
- روستاها: دارای مواد اولیه و محصولات کشاورزی

شهرنشینی سریع

- علل شهرنشینی به طور کل عبارت است از:
- (۱) دولت با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری را به توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات شهری اختصاص دهد.
- (۲) در اثر اصلاحات ارضی سال ۱۳۴۱ و انهدام شرایط کشاورزی، مهاجرت روستاییان به شهرها افزایش یافت.

درس دوم: مدیریت شهر و روستا

مدیریت شهرها

- علل برنامه‌ریزی شهری و روستایی: افزایش شهرنشینی و رشد شهرها و تمرکز جمعیت / کاهش تدریجی روستانشینی و مهاجرت نیروی کار از روستاها به شهرها.

- مهم‌ترین نیازها و مسائل شهرهای امروزی
- ← (۱) تجهیزات و خدمات عمومی
  - ← (۲) مسکن
  - ← (۳) اشتغال شهری
  - ← (۴) امنیت شهری و آسیب‌های اجتماعی
  - ← (۵) محیط زیست شهری
  - ← (۶) زیباسازی و مبلمان شهری
  - ← (۷) شهر هوشمند

شهر پایدار

- به شکل روبه‌رو توجه کنید:
- در شهر پایدار، چند نکته را باید در نظر گرفت:
- (۱) نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ساکنان به طور عادلانه برطرف شود.
- (۲) در برطرفی نیازها، منافع نسل‌های آینده باید در نظر گرفته شود.
- (۳) شهر و فعالیت شهری، کم‌ترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست داشته باشد.
- (۴) پایداری شهر، حد و حصر انتهایی ندارد.

کاربری زمین

- مطالعه کاربردی زمین یا کاربری اراضی یکی از بخش‌های مهم برنامه‌ریزی شهری است.
- همه فعالیت‌ها و خدمات یک شهر بر روی زمین قرار دارد و هر یک فضایی را در بر می‌گیرند، بنابراین با کاربری زمین، کاربرد هر یک به طور خاص برنامه‌ریزی می‌شود.

درس چهارم: جغرافیای دهم ناهمواری‌های ایران

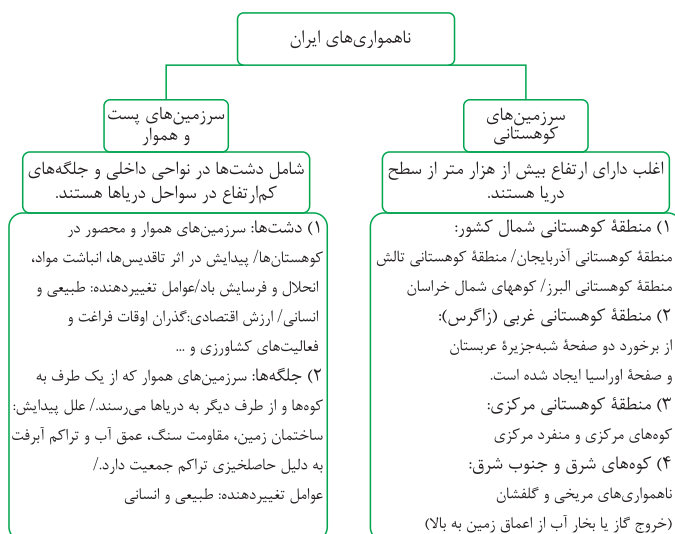
- پراکندگی شهر و روستا در همه کشور یکسان نیست.
- بین ناهمواری‌ها و تراکم جمعیت ارتباط نزدیکی وجود دارد؛ به طوری که در مناطق پایکوهی تعداد سکونتگاه‌ها بیشتر و جمعیت متراکم‌تر است.
- بخش زیادی از سرزمین ما را نواحی مرتفع و کوهستانی تشکیل داده است.

اهمیت ناهمواری‌ها

- دلایل اهمیت ناهمواری‌های ایران عبارت است از: (۱) تشکیل اجتماعات انسانی (۲) نوع معیشت مردم (۳) تأثیرگذاری بر تاریخ کشور

نکته

ناهمواری‌های ایران طی دوران اول تا سوم زمین‌شناسی پدید آمده است؛ پیدایش نهایی به اواخر دوران سوم (سنوزوئیک) مربوط است.

درس ۵ جغرافیای دهم

آب‌وهوا

هوا: حالت آبی و زودگذر جو است. / آب‌وهوا: مجموعه عناصر غالب در یک منطقه در درازمدت است.

عوامل مؤثر بر تنوع آب و هوایی ایران

(۱) موقعیت جغرافیایی (۲) میزان ارتفاع و جهت کوهستان‌ها (۳) ورود توده‌های هوا

توده‌های هوا

حجم بزرگی از هوا، که ویژگی‌های فیزیکی آن (دما و رطوبت) در سطح افقی در صدها کیلومتر تقریباً همسان هستند.

نکته

توده هوای مرطوب غربی، مهم‌ترین سامانه بارشی در ایران است که دوره سرد سال وارد می‌شود و موجب ریزش برف و باران و تأمین آب می‌شود.

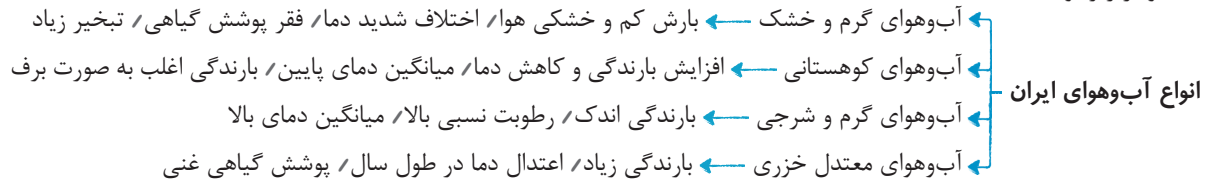
توده‌های هوا که در طول سال وارد کشور می‌شوند			
نام توده	زمان ورود به کشور	منشأ	اثر آب‌وهوایی
سرد و خشک سیبری	دوره سرما	سرزمین سیبری	سردی و خشکی هوا در ماه‌های سرد بارش در سواحل خزر
مرطوب موسمی	دوره گرما	اقیانوس هند	بارش سیلابی در جنوب شرق ایران
گرم و خشک	دوره گرما	عربستان	افزایش شدید دما
سودانی	دوره سرما	دریای سرخ	بارندگی
مرطوب غربی	دوره سرما	دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس	ریزش باران و برف

برخی از مهم‌ترین داده‌های هواشناسی عبارت‌اند از: دما، بارش و فشار هوا

تقسیم‌بندی آب‌وهوای ایران

● به نمودار زیر توجه کنید:

– علل به وجود آمدن بیابان‌ها در ایران –

● نواحی خشکی و بیابانی در ایران در مناطق داخلی، جنوبی و شرقی قرار دارد.

عوامل مؤثر در ایجاد بیابان‌های ایران: (۱) پرفشار جنب حاره‌ای (۲) جهت رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس (۳) دوربودن از دریاها و منابع رطوبتی

نکته

آب‌وهوا بر معماری، سامانه‌های حمل‌ونقل، سلامت، فعالیت‌های نظامی تأثیر دارد.